

פרק עשירי

דף צ"ט ע"ב

משנה: ערב פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך וכו'.

ופירש"י כדי שיאכל מצה של מצוה לתיאבון משום הידור מצוה, עכ"ל. וכ"כ הרשב"ם ע"ש.

וי"נ מה זה ענין ל"הידור מצוה", דלכאור' שייך זה דוקא בחפץ של מצוה דמצוה ליפותו ולהדרו ויראו הכל "שמחבב" המצוה ומרבה כבוד שמים וכו' וכן למד בשבת (קלג:): מדכ' "זה קלי ואנוהו" יעו"ש, והיינו שע"ז מהללים ומשבחים לקב"ה ומרבים כבודו ית"ש מתוך שרואים שמקיימים מצותיו "בהידור", ומשא"כ הכא שאין הדבר ניכר כלל שאוכל מצת מצוה "לתיאבון" וליכא עי"ז ריבוי "כבוד שמים", וא"כ מנין לרש"י ולנכדו הרשב"ם דה"ט דלא יאכל אדם וכו' וששייך "הידור מצוה" גם בכה"ג.

ונר' בזה, דהנה יעו"ש בשבת דכ' זה קלי ואנוהו התנאה לפניו במצות עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה וכו' ס"ת נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה וכו', ומקשי העולם מה ענין לכותבו "לשמו" לענין "הידור מצוה" הא אינו "ניכר" כלל ואינו "מייפה" בכתיבתו "לשמה" את הס"ת כלל וא"כ לא מתנאה בזה הס"ת וא"כ מהו שכ' לזה גבי "הידור מצוה". אלא בהכרח, דהידור מצוה כולל ב' ענינים, חדא לייפות לחפצא של מצוה "חיצונית" שיהיה לולב וסוכה ושופר נאה ונחמד למראה ועי"ז יתרבה כבודו ית"ש ותשוקה לקיום המצות בשמחה ובטוב לבב וכו', וחדא לקיימו בהידור ע"פ ההלכה ככל שאפשר ואע"פ שאינו "ניכר" חיצונית כלל, דגם כשמקיימו ע"פ כל הדינים והחומרות הרי זה ספר תורה נאה והיינו מבחינה "פנימית", וע"ד מש"כ בפ"ב דשבת (כה:): ת"ר איזהו עשיר וכו' ר' עקיבא אומר כל שיש לו אשה נאה במעשים יעו"ש, וכן יעו"י עד"ז בספ"ח דיומא (פו). ואהבת את ה'

אלקיך שיהיה ש"ש מתאהב על ידך וכו' מה הבריות אומרות עליו וכו' ראו כמה נאים דרכיו וכו' יעו"ש, גם כשהוי מתוקן "בפנים" כדבעי וכהלכתו ה"ז נחשב נאה ודומיא דמצונו בגמ' הנ"ל גבי אדם דנחשב נאה כשמעשיו "הפנימיים" מתוקנים, וא"כ תרווייהו בכלל "הידור מצוה", וזהו דכ' בגמ' "וכתוב בו לשמו" דאף עי"ז מקיימים למצ"ע דהידור מצוה.

וא"כ אתי שפיר מש"כ רש"י ונכדו ז"ל דה"ט דסמוך למנחה לא יאכל כדי לקיים למצ"ע דמצה על השובע והוי הידור מצוה, דהא עי"ז מקיימו "כהלכתו" ביותר ואע"פ שאינו "ניכר" כלל, ודומיא ד"כתוב בו לשמו", והבן בס"ד. ושור"ר בספר "באר מרים" (עמ' רט"ו) שכ' בדברים הללו בשם הגאב"ד דבריסק ה"ה הגרי"ז ז"ל דאיכא ב' דינים בהידור מצוה, ועפי"ז ב' כנ"ל לרש"י הכא שיאכל מצה לתיאבון וכו' יעו"ש, [והובא בס' "דף על הדף" בשבת שם (עמ' של"ד), ועש"ע דהביא מספר "עטרת משה" שכ' ג"כ עד"ז יעו"ש].

אולם יעו"י בשפ"א בפט"ו דשבת שם דביאר באופן אחר וז"ל, וכתוב בו לשמו וכו', י"ל הפירוש "וכתוב בו לשמו בדיו נאה", שיקח לשם חיבוב המצוה דיו נאה הגם שיש לו דיו נאה מכבר וכו', עכ"ל יעו"ש. והיינו דמש"כ "וכתוב" היינו "לקנות" לדיו לשם "חיבוב מצוה", ולא דצריך פ' לכתוב "לשמה" שתהיה מצוה "כתיקונה" וכו'. אולם צ"ע דא"כ הול"ל וקחנו לשמו ומהו שכ' וכתוב, וע"כ צ"ל פ' כש"נ דצריך לכותבו כתיקונו ואף בזה מקיימים להידור מצוה, וכדמצינו להדיא ברש"י וברשב"ם הכא דאף בכה"ג מקיימים למצוה זו. וצ"ע בשפ"א דביאר כנ"ל ומ"ט לא ביאר כש"נ, ודו"ק.

(נופת צופים)

★★